

Abegem c. a.

Den elfden Augustus 1896 bezocht ik de gemeente Abegem. Van Demer volgde ik den Maasdijs langs Dieden tot Abegem, alwaar ik te ongeveer 3 uur aankwam. In de straat stonden de schoolkinderen om mij te verwelkomen, terwijl zich aldaar twee ruiters, als gardes d'honneur, voor mijn rijtuig voegden en mij verder begeleidden. -

Op het raadhuis vond ik den burgemeester met diens twee wethouders (Klocken en Kipp). Het dagelijksch bestuur van Abegem maakte op mij een goeden indruk. - Ik vernam daar klachten over de afgunst van de gehuchten Haren en Bacharen; niettegenstaande de in die gehuchten wonende raadsleden in den raad openlijk verklaard hadden, dat in hunne gehuchten van gemeente wege alles gedaan was, wat redelijkerwijze van de gemeente mocht verwacht worden, stonden zij als één man tegen het voorstel, om de straten in Abegem in orde te maken, en werd dat voorstel dan ook slechts doorgedreven met de stemmen van de te Abegem wonende raadsleden. - niettegenstaande deze steeds gestemd hadden voor verbeteren van straten; voor in orde brengen van scholen enz. enz. te Haren en te Bacharen.

Te Abegem is een groot gymnasium, bestuurd door Paters Franciscanen; de $\frac{7}{10}$ ¹³⁰ leerlingen wonen als student bij de verschillende inwoners van Abegem aan huis, en betalen daarvoor 175 loosgeld. Het is haast onbegrijpelijk, dat zulks goed gaat; de jongelui zijn van 12 tot 20 jaargen leeftijd. - Het gymnasium bestaat reeds meer dan 250 jaar; de Franciscanen zijn in hun arbeid nooit gestoord. Eens is het gebeurd, dat een dominee in hunne kerk gepreacht heeft; maar dat is ook het ergste, wat hen overkwam; het gebeurde in 1672. -

Van de eene zijde van de straat staat het Franciscaner klooster; daartegenover aan de andere zijde staat het gymnasium, waaraan 7 Franciscaner Paters als professor verbonden zijn; deze wonen in het klooster, en hebben het recht de gangen van hunne leerlingen na te gaan, zoowel over dag als des nachts; de leerlingen mogen zich nergens bevinden, dan op het

Mleggen c. a.

mij voor, dat Singendonck zich terecht versch. tegen
het streven van Colten c. s. — Singendonck heeft eene
eigen uitwatering en weinig of geen belang bij het
in stand houden van de groote Mleggersche sluis. Die
groote sluis is zeer slecht en wordt niet meer onder-
houden in de laatste jaren. Mocht die sluis er uit
vliegen, dan is dat voor Mleggen een groote schade, om
dat dan het water aan den dijk komt te slaan, en de
binnendijks gelegen gronden veel last zullen hebben
van tweek.

Ziek meer te Mleggen behoort aan de gemeente; het is voor
ƒ1900 5 jaars verpacht; — in 1900 werd voor den pastoor een
groote zaal gebouwd, op dat de menschen behoorlijk zouden kunnen
zitten.

Den 25 Mei 1904 kwam ik weer in Mleggen. Van uit Na-
venstein reed ik daarheen. Derselfden dag bezocht ik
nog de gemeenten Herpen en Huisfeling. —
Mleggen bestaat grotendeels op het gymnasium der Fran-
ciscanen. Ziek ware wellicht beter geweest, als het daar
nooit was gekomen; nu het er eenmaal is, zou het
een ramp voor Mleggen zijn, wanneer het weg ging. —

In 1903 werd er in Mleggen ƒ33.000 betaald aan kost-
geld voor studenten enz. — Van 3 tot 12 studenten
wonen te samen bij een gezin, wanneer twee jongens
samen in een bed slapen, dan is het kostgeld ƒ166. —
dat komt echter bijna niet meer voor. — Slapen ze alleen,
dan is het kostgeld ƒ170; + ƒ10 voor bewaarsking. —
Voor schoolgeld, boeken enz. wordt jaarlijks aan de
Pastors ƒ46 betaald. — Er zijn thans 96 leerlingen,
het getal is verminderd, door dat er meer geluk
wordt op behoudzaamheid, en niet meer rijp en groen
wordt aangenomen. — Het onderwijs is gelijk
aan dat van het klein seminarie; de jongens, die
er komen hebben allen het voornemen om in den
geestelijken stand te treden. —

Ziek ziet het al groot langzaam achteruit.
De verhanding tussen de inwoners schijnt vrij goed te

Mleggen c. a.

zijn; voor den Raad werd er nog nooit gestemd. —
De armbesturen zitten er goed bij; De inkomsten van dat te
Mleggen bedragen ƒ4500; van dat te Haren ƒ1000; van dat
te Mlacharen ƒ2000. — Ziek kost zeer veel moeite om een admi-
nistrerende armmeester te krijgen; voor een jaer zou er
een komen voor de drie besturen samen, op een salaris van ƒ200.
De Pastoor van Mlacharen verzette zich daar tegen, omdat de
goederen van den algemeenen arme hoogst waarschijnlijk
aanvankelijk herkelijk bezit zijn geweest, goederen van den
H. Geest arme. Zijk meende, dat ook niet het geringste deel
van de inkomsten van den arme mocht gebruikt worden
voor salaris van een administrerende armmeester. Zijk wende
de raadsleden op, en het voorstel van H. en W. viel.

Oud archief is te Mleggen niet; voor eenige jaren heeft
het Rijk op de markt te Amsterdam een stuk van een
jood een lijst met oud archief van Mleggen; dat is nu
in het Rijks archief gebouw te 's Bosch. H. en W. meent
dat de afgezette burgemeester Sengers nog veel oud archief
maakt hebben; zij zien geen kans, het van hem terug te krijgen,
en hopen nu, het na zijn dood weer te bemachtigen.

Van der v. Coath erfde de gemeente 4 H. f. bebouwd
onder Haren, benevens ƒ4000; Van de reventen wordt nu
het herhalings onderwijs betaald. Te aanmer de gelegenheid
zich voordoet, hoort men een onderwijzer met behoud van wach
aan te stellen.

Ziek Mleggensche veer is door de gemeente verpacht; de
pant, booten enz. zijn van de gemeente; derselver waarde
werd bij aanvang der huur gebaseerd; bij eindigen van
de huur zal er meer een waardeering plaats hebben.
Het pant enz. als dan minder mochten waard zijn,
zal door de huurder moeten worden bijbetaald.

Ziek klooster van de Zusters Clarissen is al wel 300 jr in
Mleggen; op de fundamenten van het oude kasteel te Mleggen
werd haar klooster opgebouwd. De Zusters doen niets dan bidden.

De Zusters Capucinesen te Haren houden huwarschool
en geven les in nuttige handwerken.

Dr van den Berg is nog eenen doctor; hij was gekend
met de schoonsheid van burgemeester Sengers; door zijn zwa-

Uegen c. a.

ger werd hij naar Uegen gehaald. Met hem solliciteerde
blestijds o. a. Dr. Crobach uit Deurne! —

B. en W. vragen zeer om mijn steun op hun verzoek aan de
Regering, om, nu de natuurlijke standplaats te Kruenstein
volant is, deze te verleggen naar Uegen. — Ik heb
hen niets beloofd. en hen alleen maar gezegd, dat er m. i. meer
reden was, om de standplaats van Uegen terug te brengen
naar Uegen.

Den 31 Maart 1908 kwam ik weer in Uegen. B. en W.
hebben een quaestie met den eigenaar van het veer te Klaasboom
Dere is nu ook eigenaar van den weg van het veer door den
Uegenschen Klam naar den Dijk. — De inwoners van Uegen
volgen den Klam tot 15 April beveden; op dat het veer niet uit
de brede gaab. plaatsen B. en W. een draaiend hek op dien
weg; tegen dat hek heeft de veerman bezwaar, tenzij B. en
W. ter eer wacht bij plaatsen, om voor ieder, die van den
weg gebruik maakt, het hek te openen. — Ik heb mij mijn
meeding in deze voorbehouden. —

De burgemeester kan niet met zijn secretaris-ontrager
de Wit, een protégé van den wethouder Kipp. Met dien
secretaris — een zwager van notaris van de Westelaken uit
Som — een langdurig onderhoord gehad. Die jonge man
maakte op mij geen slechten indruk, al komt het mij voor,
dat er wel eenigen grond is voor de klachten van den
burgemeester. — Ik heb getracht wat alie op de galun
te gaten, en heb tegen beide partijen in verzaamden geest
gesproken.

Dr. van den Bergh is dood; men zit nog altijd zonder
dokter, niettegenstaande gemeente f 1500, Kijk en Pro.
vincie ieder f 2500 geven. Van de f 1500 van Uegen
wordt het grootste gedeelte door de armbesturen gedragen.
Met het oog op de verschillende kloosters, gesticht en
inrichtingen wil men absoluut een Kroonschen dokter;
die nu schijnt moeilijk te vinden, tenzij men voor hem
ook nog een huis bouwt. Niet Kroonsche dokters schijnen
er in voldoende aantal te krijgen.

Verloskundige hulp is er in Uegen heel niet te krijgen;

Uegen c. a.

vooral bij hevig water en ijsgang is het gemis van een
vroedvrouw eigenlijk nog heel uitgerger, dan dat van een
dokter.

Den 1 Mei 1912 kwam ik weer in de gemeente;
denzelfden dag bezocht ik nog Kleispling en Uerpen.
Ik maakte den tocht van uit den B. bocht.

Er was niemand voor de audientie.
Met beveden van de Uegensche Klam was dit jaar
voor gemeente buitengewoon voordelig; reeds vroeg
stond er veel gras. Naar nabijge schalling Sta.
keeren B. en W. de waarde van de voor + de rebede
op den Uegenschen klam voor de ingezetenen van
Uegen (Klaren en Klacharen hebben er geen recht op)
op gemiddeld f 4000 'sjaars. — En hoeverre de
eigenaren van den grond in den Uegenschen Klam het
veer voor en naar den zuiden kunnen hebben, is nu
door den rechter beslist. Maar in Batenburg bestaat
ook een dergelijk oud recht; daar heeft de rechter
beslist, dat, wanneer de eigenaren hunne gronden
omheinden, zoo dat men ze niet kon betreden zonder
de omheining te verbreken, het recht niet mocht
worden uitgeoefend. —

In Klaasboom en Diederische liberale bejint
klam een normale geregeld toestand te heerschen;
zoo veel de sleis als de waterleiding komen binnen
elke weken geheel in orde; — de sleis = de oude
Uegensche sleis. —

Met getal leerlingen der Franciscanen blijft
voortgaan. De Franciscanen gaen een
klooster Burgerschool openen te Uerpen; om
aan de benodigde leerkrachten te komen
werden de beste blorenten naar de verschillende
universiteiten gezonden, om daar te voren te
promoveeren; dat is wel jammer voor het
gymnasium te Uegen, dat doordaan de beste
professoren verloor. —

Er is weinig werk in de gemeente; ministers

Hege n.c.a.
De menschen ^{werken} ~~werken~~ beïden de gemeente, meestal in
Duitschland. — ~~Armaad~~ wordt weinig gele-
zen; de fondsen van de armbestuur zijn nog al
groot.

Inkomsten uit leyn van Coalk bedragen f. 400;
daarvoor wordt herhalings onderwijs gegeven,
hoofd der school gaat in Augustus op voor
landbouwalde; slacapt hij, dat komt er een land-
bouw cursus.

Hege n.c.a. meer verwacht voor f. 2150; veel te duur;
borebadien in handen van een verkeerde pachter;
dese laat de daaraan verbonden geringe stuur-
kolenthandel een verloop.

De mandenmakerij, door het Hege n.c.a. ambe-
stuur opgericht om werk te verschaffen, behalve
in 19¹¹ niet druk te werken, slechts 2 personen
kwamen er hun brood verdienen.

Den 30 Juli 1914 bezocht ik van uit den Bosch de
gemeente Hege n.c.a. thuisfeling en Herpen.

Mijn eerste woord was een aanmerking aan het adres
van den secretaris: het verslag vanden toestand der
gemeente over 1915 was nog niet op het Gouvernement!

Het Lyceum der Franciscanen telt minder leer-
lingen dan vroeger (zo lezen 106); het peil van ontwikke-
ling is hooger; die niet mede kunnen, worden weg gestuurd.
Het kostgeld wordt thans f. 190. — gevorderd; de betaling
schijnt dillwijls veel te wenschen over te laten; de ouders
zouden deswege nog wel f. 20.000 te vorderen hebben!

De Dastoor van Hege n.c.a. verdraagt zich niet met de Baten,
hij preekt tegen hem! — Zelf weet hij niet beter te doen,
dan den gonschen drag aan de muzikale te offeren, vooral
om kleine kinderen te leeren zingen, en om een harmo-
nie te oefenen!

Het armbestuur te Hege n.c.a. heeft een jaarlijksch
inkomen van f. 10.000; dat van Haren f. 2400; en
dat van Barchaven f. 4000. — Bedragen, wel groter,
dan voor de werkelijke behoefte gevorderd wordt!

Hege n.c.a.
Door dat de industrie in Osf goed gaat, wordt thans in
Hege n.c.a. veel geld verdiend. 170 à 200 arbeiders werken in
een nachtpleeg bij Jurgen, en verdienen f. 2. per nacht!

Den 19 Augustus 1920 kwam ik weer in Hege n.c.a.
Het gaat daar niet goed; de secretaris stakel en
waakt, en verwaarloost in ergerlijke mate zijne secre-
tarie. Schuldbeest hard hij mij een leugen
brief geschreven, om mij te zeggen, dat alles slecht
in orde was, maar dat hij beherschap beloofde, en
dat alles over twee maanden in orde zou zijn.
Het onderzoek der secretarie boonde aan, dat liet er
daar nog veel erger uit zag, dan men het na dien
brief zou denken; het is welkelyk ongeloofelyk.

Er is veel strijd in de gemeente; veelal ten gevolge
van de persoon van den secretaris. Bij de gemeente-
raadsverkiezing in 1919 kwamen er 4 nieuwe raads-
leden, van wie één — Slenhof — special moet beschouwd
worden als de vertegenwoordiger van de arbeiders.

De voor bereiking van de Hege n.c.a. thans was
dit jaar bijzonder voordelig; wel 700 beesten wer-
den in gejaagd; de inwoners van Hege n.c.a. hadden
daaraan helre bate van minstens f. 10.000. —

Er is geen register ontrent de exploitatie van
de gemeentelike bezittingen.

De gebaseerde schade ten gevolge van de dijkbreuk
te Ceugh beliep ± f. 18.000; daervan werd ± f. 8000. —
veroged.

Er wordt 4 1/4% hoofd. onslag gegeven; het zal
nog belangrijk meer moeten worden; desmet Hege n.c.a.
stapende wil men zelfstandig blijven als gemeente;
zou er een vereeniging moeten plaats hebben, dan
is een vereeniging met Osf aangewezen.

Den grooten baren - eenhiental - gaat het heel goed,
de keuters waren er veel beter aan toe, als zij
gewone arbeiders waren; er zullen er ± 400 zijn.
Lyceum Francis canen telt thans ± 100
leerlingen; allen onder dak bij ingezetenen; f. 245 kost
of het

Legen e. a.

De Pastoor ligt nog altijd met de Franciscanen over hoop en preikt tegen hen.

Den 16 Augustus 1928 herdachten de Franciscanen den dag, waarop zij vóór 375 jr. zich in Legen vestigden.

Van hinnen H. V. D. te Leerlen is nog een leken onderwijzer, een ingenieur; de Orde heeft aan de verschillende Universiteiten — ook te Delft — Bakers, die daar studeeren; men wil een dubbeltal doctoren hebben voor Leerlen. — Baker Sichtenberg, buitengewoon hoogleraar te Utrecht, Baker Kruitwagen, Baker Wochmans de Greene zijn franciscanen; de studie is bij de Franciscanen blijbaar in hooge eere.

Den 28 Mei 1923 bezocht ik Legen en bleesch.

De pas gehouden Raadsverkiezing bracht drie nieuwe Raadsleden: wethouder leys en V. d. Camp hielden zich niet ^{meer} verkiesbaar gesteld, terwijl de arbeiders afgevaardigde Slenhof niet herkozen werd. En den Raad zitten thans 2 oppositie mannen: Vlaefmagels en wethouder blooren; 2 wilden; en 3 aanhangers van den burgemeester. —

Van woningbouw deed gemeente niets; met Rijkspremie werden zeven woningen gebouwd.

De restauratie van den Levalingen toren, waarvoor Rijk en Provincie subsidie gaven, vordert buitengewoon langzaam.

Men is bezig Legen, zoowel als Blaren en Blocharen te electriciseren; dat kost f 39.000. — Het schijnt niet heel waarschijnlijk, dat het bedrijf zich zal dekken. Vroegste afnemer is het Gymnasium van de Bakers, dat eene afname van 120 c K.W.U. garandeerde tegen 40 cent per K.W.U. — Gemeente vraagt van de andere afnemers 60 cent voor licht en 20 cent voor kracht buiten den spertijd.

Legen is geheel geïsoleerd.

De Wapst is belast met de geneeskundige armen.

Legen e. a.

praktijk; men is over hem zeer bevreemd.

Legen is erg geïsoleerd; een auto verhuurd berekent 35 cent de K.W.U.; een rijtuig naar het station te Bergheim kost f 5. — Men verlangt er hard naar, dat de een of andere autobus ondernemer ook Legen aandoet.

De verhouding tusshen den Pastoor en de Franciscanen is hegenwerdig goed. De Kapelanie is opgehouden. Een Baker uit het klooster werd aangesteld tot kapelanie. De Pastoor heeft op die manier de Bakers moeten leeren verdragen.

Veel arbeiders wil Legen kregen op de fabrieken in Osfopdaan. Er zullen daar nog 12 leegstaans werken; meestal in nachtploegen; zij verdienen daar thans om en om f 20. —

De doorbraak van den dijke in de Beerse Maas berokkende in den afgelopen winter in Legen veel schade. Als die dijke het houdt, zal Legen weinig of geen waterschade meer ondervinden.

Beide partijen waren dankbaar en bevreden, dat de quaesite van het legensche veer is opgelost, en dat de hegenwoordige pachter voor drie jaar meer in huurde, en f 500 meer aan pacht zal betalen!